त्तिस्तु पूर्व्वजः । परिवित्तिः परीवेत्ता यया च परिविद्यते । सर्व्वे ते नरकं यान्ति दातृयाजकपञ्चमाः । भ्रातुर्मृतस्य भार्य्यायां योऽनुरज्येत कामतः । धर्म्मेणापि नियुक्तायां स ज्ञेयो दिधिषूपतिः । परदारेषु जायेते द्वौ सुतौ कुण्डगोलकौ । पत्यौ जीवति कुण्डः स्यान्मृते भर्त्तरि गोलकः । तौ तु जातौ परक्षेत्रे प्राणिनौ प्रेत्य चेह च । दत्तानि हव्यकव्यानि नाशयेते प्रदायिनाम् । अपाङ्क्त्यो यावतः पाङ्क्त्यान् भुञ्जानाननुपश्यति । तावतां न फलं तत्र दाता प्राप्नोति बालिशः । वीक्ष्यान्धो नवतेः, काणः षष्टेः, श्वित्री शतस्य तु । पापरोगी सहस्रस्य, दातुर्नाशयते फलम् । यावतः संस्पृशेदङ्गैर्ब्राह्मणान् शूद्रयाजकः । तावतां न भवेद्दातुः फलं दानस्य पौर्त्तिकम् । वेदविच्चापि विप्रोऽस्य लोभात् कृत्वा प्रतिग्रहम् । विनाशं व्रजति क्षिप्रमामपात्रमिवाम्भसि । सोमविक्रयिणे विष्ठा, भिषजे पूयशोणितम् । नष्टं देवलोके दत्तम्, अप्रतिष्ठन्तु वार्द्धुषौ । यत्तु वाणिजके दत्तं, नेह नामुत्र तद्भवेत् । भस्मनीव हुतं हव्यं तथा पौनर्भवे द्विजे । इतरेषु त्वपाङ्क्त्येषु यथोद्दिष्टेष्वसाधुषु । मेदोऽसृङ्मांसमज्जास्थि वदन्त्यन्नं मनीषिणः । अपाङ्क्त्योपहता पङ्क्तिः पाव्यते यैर्द्विजोत्तमैः । तान्निबोधत कार्त्स्न्येन द्विजाग्र्यान् पङ्क्तिपावनान् । अग्र्याः सर्व्वेषु वेदेषु सर्व्वप्रवचनेषु च । श्रोत्रियान्वयजाश्चैव विज्ञेयाः पङ्क्तिपावनाः । त्रिणाचिकेतः पञ्चाग्निस्त्रिसुवर्णः षडङ्गवित् । ब्राह्म्यदेयात्प्रसन्नानो ज्येष्ठसामग एव च । वेदार्थवित् प्रवक्ता च ब्रह्मचारी सहस्रदः । शतायुश्चैव विज्ञेया ब्राह्मणाः पङ्क्तिपावनाः" भाग० ४,१८,१८ । "वत्सेन पितरोऽर्यम्णा कव्यं क्षीरमधुक्षतेति" पृथिव्याः पितृभिः कव्यरूपक्षीरदोहनात् तस्य तदन्नत्वम् । कु-शब्दे कर्मणि यत् । २स्तुत्ये "कव्योऽसि कव्यवाहनः" ताण्ड्य० ब्रा० । "कव्यः स्तुत्यः" भा० । कवलं कवः कु-भावे अप् कवे साधु यत् । ३स्तवसाधके स्तोतरि । "वीतो जनस्य दिव्यस्य कव्यैरधि" ऋ० ९, ९१,२ । "कव्यैः कवनसाधुभिः स्तोतृभिः" भा० ।

कव्यबाल पु० कव्यं बलते ददाति अत्र बल-दाने आधारे घञ् । १वह्नौ तत्र दाने हि पितॄणां दाननिष्पत्तेस्तथात्वम् । कव्यं बल्यते दीयते बल-दाने सम्प्रदाने घञ् । २पितृदेवभेदे त्रिका० "कव्यबालोऽनलः सोमः यमश्चैवार्यमा तथा । अग्निष्वात्ता बर्हिषदः सोमपाः पितृदेवताः" वायु० पु० लस्य वा डः कव्यवाडोऽप्यत्र ।

कव्यवाह पु० कव्यं वहति प्रापयति पितॄन् वह-अण् उप० स० । अग्नौ । कव्यवाहनशब्दे विवृतिः ।

कव्यवाह् पु० कव्यं वहति वह-ण्वि । पितृभ्यः कव्यप्रापके वह्नौ ।

कव्यवाहन पु० कव्यं वह-वहति "कव्यपुरीषपूरीष्येषु ञ्युट्" पा० वह-ञ्युट् । पितृभ्यः कव्यप्रापके वह्नौ "त्रयो वा अग्नयो, हव्यवाहनो देवानां, कव्यवाहनः पितॄणां, सहरक्षा असुराणाम्" तैत्ति० २,५,८,६ । "अग्नये कव्यवाहनाय स्वाहा" यजु० २,२९ । "अग्नये कव्यवाहनायानुब्रूहीति तत्स्विष्टकृते हव्यवाहनो देवानां, कव्यवाहनः पितॄणामिति" शत० ब्रा० ३,६,१,३० ।

कश शब्दे अक० वोप० गतौ शासने च सक० पा० भ्वा० पर० सेट् । कशति अकशीत्-अकाशीत् चकाश । प्रनिकशति । "अन्योऽनश्नन्नभिचाकशीति" श्रुतिः । यङ्लुकि लटो रूपम् । उभयपदीत्येके ।

कश पु० कशति शब्दायते शास्ति ताडयति वा करणस्य कर्तृविवक्षया कर्त्तरि कश-अच् । अश्वादेस्ताडनसाधने चर्म्मवस्त्रादिनिर्मिते पदार्थभेदे (चाबुक) "स राजा तं कशेनाताडयत्" भा० व० १९६ अ० । अमरे अस्य स्त्रीत्वमाह । "जघान कशया मोहात्तदा राक्षसवन्मुनिम्" भा० आ० १७७अ० । "सम्यक्कशात्रयविचारवता नियुक्तः" माघः ५,१० श्लो० व्या० मल्लि० ।

"अत्र कशाः कशाघातास्तासां त्रयमुत्तममध्यमाधमेषु यथासङ्ख्यं मृदुसमनिष्ठुरद्वित्रिरूपं त्रितयन्तस्य विचारः 'एतेषु निमित्तेषु अङ्गेष्वेवन्ताड्यः' इति विमर्षः तद्वता तज्ज्ञेन । यथाह भोजः "मृदुनैकेन घातेन दण्डकालेषु ताडयेत् । तीक्ष्णं मध्यं पुनर्द्वाभ्याञ्जघन्यन्निष्ठुरैस्त्रिभिः । उपवेशेऽथ निद्रायां स्खलिते दुष्टचेष्टिते । वडवालोकनौत्सुक्ये बहुगर्व्वितहेषिते । सन्त्रासे च दुरुत्थाने विमार्गगमने भये । शिक्षात्यागस्य समये सञ्जाते चित्तविभ्रमे । दण्डः प्रयोज्यो वाहानां कालेषु द्वादशस्वपि । ग्रीवायाम्भीतमाहन्यात् त्रस्तञ्चैव च वाजिनम् । विभ्रान्तचित्तमधरे त्यक्तशिक्षञ्च ताडयेत् । प्रहेषितं स्कन्धबाह्वोर्वाडवालोकिनं तथा । उपवेशे च निद्रायां कटिदेशे च ताडयेत् । दुश्चेष्टितं मुखे हन्यादुन्मार्गप्रस्थितं तथा । जघने स्खलितं हन्यान्नेत्रमार्गे